

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. בשטענו בדינר מטבעות ... דינר זהב זהוב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף חייב טעמא דאמר ליה זהב זהוב הא סתמא שוה קאמר ליה.....1
- ב. לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת ליה אבל טענת מלוה והעדאת עד אחד אפילו לא טענו אלא בפרומה חייב ... קם הוא לשבועה ... כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד מחייבו שבועה.....3
- ג. טענו חמין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב.....4
- ד. טענו כלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה במקצת קרקעות פטור.....4
- ה. במקצת כלים חייב ... זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן.....5
- ו. טענו חמין וקדם והודה לו בשעורין אם כמערים חייב אם במתכוין פטור.....5
- ז. טענו שתי מחמין והודה לו באחת מהן חייב לפיכך יצאו כלים למה שהן ... טענו כלים ופרומה והודה בכלים וכפר בפרומה פטור הודה בפרומה וכפר בכלים חייב.....7
- ח. ומשביעין אותו שבועת היסת.....9
- ט. הכופר במלוה כשר לעדות בפקדון פסול לעדות.....9
- י. מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך פטור ... משביעין אותו שבועת היסת.....10

דף מ.

א. בשטענו בדינר מטבעות ... דינר זהב זהוב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף חייב טעמא דאמר ליה זהב זהוב הא סתמא שוה קאמר ליה

כבר התבאר לעיל דף לה: שמדכתוב (שמות כב ח) אֲשֶׁר יֹאמֵר פִּי הוּא זֶה, תרי מיעוטי¹, הוא וזה, משמע דוקא, כלומר אינו חייב שבועה אלא כשיטעון כך כמו שהוא משמעות הפרשה, דהיינו שזה טוענו שנתן לו לשמור או

¹ שו"ע ונו"כ פח ז וסמ"ע דם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

בהלואה כסף או כלים, והוא משיבו על טענתו בהודאת מקצתה ואומר דבר זה מן הטענה הוא מה שנתת לי והשאר לא נתת לי, והיינו שההודאה היא ממין הטענה, לפיכך אמרו ז"ל שאין מודה מקצת הטענה חייב ליטבע עד שיודה ממין הטענה.

לפיכך אם לא² תבעו בדבר מסויים אלא אמר לו שזה מנה יש לי בידך, מכל מה שיודה לו חשוב שפיר ממין הטענה, שכל דבר הוא בכלל שזה כסף.

אבל אם תבעו מנה מדבר מסויים והודה לו בשוה חצי מנה, לא חשיב הודאה ממין הטענה דשוה לאו דבר מסויים, וכיון שטוען דבר מסויים בדוקא אית לי נבך וזה אומר בשוה כך אית לך נבאי, כך אמר אין לך בידי כלום בדוקא, אלא אני חייב זה שאתה אומר או שוויו ואתן לך, והו"ל מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו לפיכך פטור.

ומשום כך תבעו דינר³ כסף אתה חייב לי או דינר זהב אתה חייב לי, הרי זה כאילו תבעו שוה דינר כסף או שוה דינר זהב, שכן דרך האדם לשום כל דבר במטבע, וכל שיודה לו זה חשיב ממין הטענה וחייב⁴.

ודוקא כשתבעו במטבע היוצא בהוצאה בכך אנו אומרים שוה דינר קאמר, שכן אדם עשוי לשום כל דבר במטבע היוצא.

אבל אם תבעו ליטרא זהב או מטבע שנפסל ואינו יוצא בהוצאה, לא חשיב כאילו תבעו שוה. וכן אם תבעו דינר זהב זהוב רצה לומר דינר זהב טבוע יש לי בידך, אף על פי שיוצא בהוצאה לא חשיב כאילו תבעו שוה דינר אלא דינר דוקא, שאין אדם עשוי לשום שאר דברים בדינר זהב זהוב, ואפילו הודה במטבע של חצי דינר לא חשיב ממין הטענה ופטור.

² שו"ע ונו"כ שם ח

³ שו"ע ונו"כ שם ט

⁴ תימת הראשונים (שבועות למ, ב) משמע דלא שייליגין ליה להתובע לברר טענתו אם שוה קטעין או דוקא קטעין. ובאמת טעמא בעי דלמה לא מצרכינן להתובע לברר טענתו דאולי דוקא טעין ויפטור הנתבע משבועה. ואפשר לומר דלענין שבועה אף דשייליגין להתובע אח"כ ואמר דכוונתו היתה לדוקא מ"מ חייב הנתבע שבועה דאורייתא, כיון דבשעה שהודה הנתבע במקצת מיהשב הודאה ממין הטענה כיון דמסתמא שוה קטעין אף דאח"כ נתברר שכוונתו היתה לדוקא ולא הוי הודאה ממין הטענה מ"מ אזליגין בתר הודאתו שהשיב לטענת התובע. שער משפט שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

**ב. לא שנו אלא בטענת מלוה והודאת לזה אבל טענת מלוה
והעדאת עד אחד אפילו לא טענו אלא בפרוטה חייב ... קם
הוא לשבועה ... כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון עד
אחד מחייבו שבועה**

כבר התבאר במסכת כתובות דף פז: שהתובע⁵ מחבירו ממון או חפץ שהיה יכול להחזיק בו בטענת לא היו דברים מעולם או החזרתיו לך או לקוח הוא בידו, אם כופר בכל ועד אחד מכחישו חייב שבועה מן התורה, ואפילו אין התובע בעצמו יודע שהחייב לו אלא ע"פ העד שהגיד לו שזה חייב לו⁶, מחייבין אותו שבועה מן התורה על פי העד האחד.

ומה שהתבאר במסכת ב"מ דף נה. ובקידושין דף יא: ולעיל דף לח: ודף לט: שאין מודה מקצת הטענה⁷ חייב לישיבע עד שיודה לפחות בפרוטה ותהיה הכפירה לפחות שני מעין כסף⁸, זה דוקא⁹ במודה במקצת דכתיב ביה קרא כמבואר שם, אבל בכופר בכל ועד אחד מכחישו שחייבתו גם כן התורה לישיבע, אפילו לא כפר אלא בפרוטה¹⁰ חייב לישיבע. שעשתה התורה עד

⁵ שו"ע ונו"כ שם פז א

⁶ ואע"ש שתובע בשמא שרי אינו אלא על פי העד. עיין שו"ע ונו"כ חו"מ עה כג

⁷ והיכא דכופר הכל ועדים מעידים שחייב לו פרוטה נראה דבעינן נמי כפירת שתי מעין, כיון דהא דהעדאת עדים חייב שבועה דאורייתא ילפינן בפ"ק דמציעא (ג, א) משום דלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים א"כ כי היכא דבהודאת פיו בעינן שתי כסף הוא הדין בהעדאת עדים. שער משפט א שם עיי"ש

⁸ ועיין תומים פת א שסבירא ליה לרמב"ם דבאמת מהתורה נשבעין על ב' פרוטות דקרוי כסף כמו בקדושי אשה, רק חז"ל ראו שלא לפסוק שבועה דאורייתא בכסף מעט, ותקנו שיהיה שני מעין דוקא, וכמו שכתב רש"י גם כן שם בסלקא דעתך (ד"ה והתנן שבועת הדיינין), דהתורה מסרה לחכמים והם באומד הדעת עשו כך, וזה פשוט. וזהו כוונתו שמה שהצריכו להיות כפירה טענות ב' כסף, הוא מדבריהם, הכוונה דמהתורה סגי בב' פרוטות, רק חז"ל עשו שיהיה שני מעין ותקנו מעות מדינה ולא של צורי, והוא פשוט ונכון.

⁹ שו"ע ונו"כ פח ד

¹⁰ נראה דלדעת הרמב"ם [פ"ג מטוען ד"ה] והמחבר הנ"ל [סעיף ג'] דכתבו דבתבעו בכלים [בשתי] מחטים סגי, ס"ל דבכופר הכל בתבעו במחט אחת סגי, וכן בשבועת שומרים, והא דכתב פרוטה משום דלא איירי בתבעו כלים. סמ"ע שם ז והב"ח [סעיף ז'] השיג ע"ז, דהכא לכו"ע צריך שיהיה פרוטה אף בכלי, בין [ב] שבועה דעד אחד בין בשבועת שומרים. ואין דבריו נכונים בשבועה דעד אחד, דהא כיון דחייב שבועה במודה מקצת בכפר כלי שאינו שוה פרוטה, אלמא דחייב אילו הודה או באו עדים שחייב לו כלי שאינו שוה פרוטה, וכ"כ הר"ן להדיא [שבועות י"ט ע"ב מדפי הר"ף] דבכלים נזקקין לפחות משוה פרוטה, א"כ חייב שבועה דאורייתא בעד אחד מכחישו, דהא טעמא הוא דחייב משום דכל מקום ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד מחייבו שבועה וכדאיתא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

אחד לחייבו שבועה כשני עדים לחייבו ממון, שבכל מקום ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד מחייבו שבועה, והואיל דאם היו שנים מעידין על פרוטה היו מחייבין אותו ממון לפרוע דהא שוה פרוטה ממונא הוא, עד אחד מחייבו שבועה¹¹.

ג. טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב

כבר התבאר במסכת כתובות דף קח: ולעיל דף לט: שהתובע את¹² חבירו שני דברים, כגון חטין ושעורין והודה לו באחד מהן, הרי זו הודאה ממיין הטענה וחייב לתת לו מה שהודה לו ונשבע שבועת התורה¹³ של מודה במקצת על השאר, שהרי הודה לו מקצת טענתו.

אבל אם תבעו חטין והודה לו בשעורין אינו ממיין הטענה, ונחלקו הפוסקים האם פטור לגמרי והאם פטור מדין מחילה, או הודאת בעל דין והתבאר לעיל דף לח:

ד. טענו כלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות

וכפר בכלים פטור הודה במקצת קרקעות פטור

כבר התבאר מסכת ב"מ דף ד: ולעיל דף לח: שטענו כלים¹⁴ וקרקעות בין שהודה בכל הכלים וכפר בכל הקרקעות, בין שהודה בכל הקרקעות וכפר בכל הכלים, בין שהודה במקצת קרקעות וכפר בכל הכלים, פטור משבועת התורה, שהרי השבועה על ידי הקרקעות שכופר או שמודה באה¹⁵, ואין

בש"ס [שבועות מ' ע"א] ופוסקים. וגם בשבועת שומרים נראה כהסמ"ע, דכיון דכלים כל שהו חשובין הן, אם כן גם לענין שבועת שומרים דינא הכי. מיהו להרא"ש וסיעתו [הג"ל סק"ב] בעינן שיהא הכלי שוה פרוטה, ובשוה פרוטה סני אף בשבועת שומרים, ולא קאמר דבעי כפירת שתי כסף אלא בממון. וכן משמע בהרא"ש [שם פ"ו סי' ו'] והר"ן [שם] במה שכתבו שם דכסף או כלים מדרש נמי לענין שבועת שומרים, ע"ש ודוק. ש"ך

שם ד נתיב"מ א

¹¹ לבוש סמ"ע שם ו

¹² שו"ע ונו"כ הו"מ פח יב

¹³ סמ"ע שם כא

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁵ ואיירי שהקרקע אינה בעין כדלקמן סעיף ו', דאל"כ בלא"ה הא הו"ל הילך. אורים שם כה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

חיוב שבועה דאורייתא על הקרקעות א"כ תהיה הכפירה וההודאה במטלטלין¹⁶ שגופן ממוזן¹⁷, אלא נשבע היסת ונפטר.

דף מ:

ה. במקצת כלים חייב ... זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן

אבל אם כפר בכל הקרקעות והודה במקצת כלים וכפר במקצתן, חייב לישבע שבועת התורה על הכלים, שהודה בהם עצמם במקצת, ומגלגלים עליו לישבע גם על הקרקעות¹⁸, כמו שהתבאר בקידושין דף כו. וכן הדין בטענו כלים ועבדים או כלים ושטרות.

ו. טענו חטין וקדם והודה לו בשעורין אם כמערים חייב אם במתכוין פטור

תבעו כור¹⁹ חטין יש לי בידך, וקודם שישלים דבריו לומר וגם כור של שעורים מיהר הנתבע ואומר אין לך בידי אלא כור של שעורים, ואמר התובע גם שעורים היה רצוני לשאול ממך, אם נראה לדיין כמערים שמיהר להשיב קודם שיגמור זה טענתו כדי שלא יטעון זה שניהם ויצטרך הוא להודות שעורים, מפני שהאמת הוא שחייב לו שעורים ויהיה מודה מקצת ממש

¹⁶ עיין קצוה"ח ז שכתב נסתפקתי היכא שתובעו קרקע שיושב בה כמה שנים ובא עליו בטענה שיושב בה בגולנות ותובע הקרקע וגם הפירות שאכל כמה שנים והביא עד אחד כדבריו, וזה משיב להד"מ, מי אמרין כיון דהעד מעיד על הקרקע ועל הפירות א"כ צריך לישבע שבועת התורה על הפירות וזוקקין את הקרקע לישבע, או נימא כיון דאין הכחשה בפירות דהא זה מודה שאכלם אלא הכחשה בגוף הקרקע למי הוא וכיון דעד אחד בקרקע לאו כלום הוא לית ביה שבועת התורה. ועיי"ש מה שהאריך

¹⁷ סמ"ע יט

¹⁸ נראה אף לשיטת הש"ך וסייעתו בס"י שפ"ו (סק"א) דשורף שטרות אינו חייב לשלם אלא מדרבנן דדיני דגרמי אינו אלא מדרבנן, מ"מ ע"י גלגול חייב שבועה דאורייתא כיון דאי איתא לשטרא בעינא מחויב להחזירו לו מדאורייתא חייב ג"כ שבועה זו ע"י גלגול מדאורייתא, וכן מוכח מהתוס' ר"פ מרובה (סב, ב) ד"ה יצאו קרקעות וד"ה יצאו שטרות ע"ש. שער משפט ז.

¹⁹ שו"ע ונו"כ פח יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

ויתחייב לישבע, גם עכשיו חייב לישבע, דחשבינן ליה כאילו תבעו כבר שניהם והוא הודה לו באחד שמשלם מה שהודה ונשבע לו על השאר.

ואם נראה לדיין שעשה כן לפי תומו וכמתכוין להשיב על טענתו בלא ערמה, פטור משבועת התורה ומן התשלומין²⁰, אם לא מיהר להשיב בתוך כדי דיבור של התובע²¹, דהוה ליה כטענו חיטין והודה לו בשעורין, דלא השיב מודה מקצת הטענה אלא כשהודה במקצת מה שטען התובע כבר. וי"א²² שלמרות שפטור משבועה חייב בתשלומין.

אפילו²³ אם מיד תוך כדי דיבור אחר הודאתו אמר גם אני הייתי רוצה לתבוע ממך השעורין אין זה מודה מקצת הטענה.

²⁰ רמ"א שם

²¹ ואיירי שזה שמיחר להשיב לא השיב כל כך במהירות תוך כדי דיבור של התובע, רק היה לו לתבוע פנאי לדבר עוד, או שניכר לב"ד מתוך דבריו שהפסיק מאמרו ולא היה אז בדעתו לומר עוד, ולכך אם טען באמת לא היה בדעתו לתבוע בעת ההיא יותר, נאמן, אבל אם אמר שהיה רצונו לתבוע עוד רק שמיחר נתבע להודות, בזה חזינן דשקורי קמשקר, כי היה לו פנאי לדבר ולא דיבר, לכך אינו נאמן. אורים שם לב.

²² ש"ך שם כח שכל זה לסברתם דסברי הטעם דפטור משעורים משום דהוה ליה כאילו הודה התובע שאינו חייב לו שעורים, אבל לפי מה שכתבתי לעיל סעיף י"ב [סקט"ז] דהעיקר כהרמ"ה דלא שייכא כאן הודאה, אלא טעמא הוא משום השמאה, א"כ אין חילוק, ומשום שלא תבעו מתחילה בשעורים לא פטרינן ליה לנתבע אם עומד הנתבע בהודאתו ואומר שחייב לו שעורים, ובשום טענה שיאמר התובע שלא תבעו השעורים סני, דלא מפקינן ממון ברור שחייב הנתבע אם לא במחילה גמורה, ולא בסברא קלושה כזו. אבל אם טוען הנתבע משמה הייתי כך, אף על פי שאומר התובע ודאי כדברייך כן הוא כו' אבל איני שואלם עתה כו', פטור הנתבע אף מדמי שעורים.

²³ כך הגירסא עיין סמ"ע שם וש"ך ס"ק כח שהביא שבספר מעדני מלך פרק שבועת הדיינים [פלפולא חריפתא לסי' ז' אות ת"ז] כתב ז"ל, ובעל השו"ע השמיט מלהעתיק ומתשלומין, וראיתי למהרו"ך שהגיה בשו"ע ומתשלומין, ותמהני מאד, שעל הראשונים שנכתב בטור אנו בושין ואין יודעים להשיב, והוא הוסיף כן בשו"ע, וצ"ע, עכ"ל. וכ"כ הב"ח [סעיף י"ז] דהמחבר השמיט בכונה תיבת תשלומין. ואין דבריהם נכונים, דפשיטא דצריך להוסיף כן בדברי המחבר, שהרי כתב בסיפא, אבל אם לאחר שהודה כו' חייב לשלם לו דמי שעורים, משמע דברי שא פטור אף מדמי שעורים, וכן הוא בעיר שושן [סעיף י"ד] להדיא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אבל אם לאחר שהודה לו בשעורין אמר התובע ודאי כדברך כן הוא שיש לי בידך שעורים²⁴, אבל איני שואלם עתה רק החיטין שאיני רוצה לשאול עתה כל תביעתי שיש לי עליך, חייב לשלם לו דמי השעורים²⁵.

ז. טענו שתי מחטיין והודה לו באחת מהן חייב לפיכך יצאו כלים למה שהן ... טענו כלים ופרוטה והודה בכלים וכפר בפרוטה פטור הודה בפרוטה וכפר בכלים חייב

כבר התבאר במסכת ב"מ דף נה. ולעיל דף לח: שכתוב בפרשת²⁶ מודה במקצת (שמות כב פסוק ו) פי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשומר וגו', והאי כסף פירושו לפחות מעה כסף²⁷, לפיכך אמרו חז"ל שאין כסף זה פחות ממעה, ומדהוקש כסף זה לכלים דכתיב כסף או כלים, אמרו חז"ל שהוא דומיא דכלים מה כלים שנים דמיעוט רבים שנים אף כסף האמור כאן ר"ל שנים, ונאמר (שם פסוק ח) אשר יאמר פי הוא זה ומשמע כי הוא זה שיוודה בדבר מה שיאמר עליו זה הוא שנתת לי, ועל כרחך הוא לפחות דבר ששונה פרוטה²⁸, ואז (שם פסוק י) שבעת ה' תהיה בין שניהם.

לפיכך אמרו חז"ל שאין מודה מקצת הטענה חייב לישיב עד שיוודה לפחות בפרוטה ותהיה הכפירה לפחות שני מעין כסף, שאינו חייב שבועה מן

²⁴ פירש הש"ך (סקכ"ח) דמיירי באופן שלא היו התביעות כאחד הוה בניסן וזה בתשרי, אבל אם היה בבית אחת, אף בזה אינו נאמן ומפטר. דכאן מיירי הטור והמחבר שלא טענו שעה ידועה, דאי טענו שעה ידועה פטור משעורים ככל ענין, אף שיאמר התובע אח"כ ודאי כדברך כן הוא כו' אבל איני שואלם עתה כו', וכדמוכח בהרא"ש פרק המניח [סי' ט"ו] והטור והמחבר לעיל [טור סעיף ט"ו ומחבר] סעיף י"ב, והלכך מהני כשאומר ודאי כדברך הוא כן הוא כו', אבל מ"מ [לא] מהני כשאומר מיד (אחר) [תוך] כדי דיבור גם אני היה רצוני לבקש ממך עתה השעורים אלא שקדמת והודית לי קודם שסיימתי דברי, דאנן סהדי דשקורי משקר שהרי זה לא מיהר להשיב, וא"כ היה לו שהות לדבר והיה לו לתבעו גם כן על השעורים כיון שעלה בדעתו לתבעו עתה ג"כ על השעורים, אלא ודאי מדשתק ולא תבעו על השעורים הרי כאילו הודה לו שאינו חייב לו שעורים, כן ג"ל לדעת הטור והמחבר

²⁵ אך אינו נשבע שבועה דאורייתא על חיטין, דלא הוי הודאה ממין הטענה, ש"ך (סקכ"ט).

²⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ פה א

²⁷ שאי אתה מוצא כסף מוזכר בתורה פחות ממעה שהוא גרה כדמתרגמינן [שם ל, יג] עשרים גרה עשרים מעין, לבוש שם. ברמב"ם (פ"ג מטו"נ ה"ב) משמע כפי מה שכתב המ"מ דהכל מדבריהם ואסמכוהו אקרא, אורים א.

²⁸ דפחות מפרוטה קיימא לן הלכה למשה מסיני דמן התורה לא נחשב לכלום, ואינו נופל לומר עליו כי הוא זה שהרי אינו כלום

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

התורה עד שיתבענו שני מעין, ופרוטה והוא מודה בפרוטה וכופר בשני מעין, אבל אם תבעו שני מעין ופרוטה והוא מודה לו בשתי פרוטות, כיון שאין הכפירה שני מעין, פטור משבועה, וכן אם הודה בחצי פרוטה לא מיקרי כי הוא זה ופטור משבועה אף על פי שהכפירה היא שני מעין, כיון שאין בהודאה פרוטה.

ובכל מקום²⁹ שאמרה תורה כסף לאו דוקא כסף ממש אלא הוא הדין שזה כסף, כדאמרינן בעלמא לרבות שזה כסף ככסף, והוא בנין אב לכל התורה, לפיכך הכא נמי אם לא תבעו כסף דוקא אלא מיני פירות או סחורות והודה לו מקצת שמין הכפירה וההודאה, אם יש בכפירה שני מעין ובהודאה פרוטה אחת חייב.

וכבר התבאר לעיל דף לט: שמכך שפרטה³⁰ התורה כלים בפני עצמן והוציאם מכלל כסף ושוה כסף, שמע מינה שבכלים לא בעינן דוקא הודאה פרוטה והכפירה ב' מעין, אלא בתביעת הכלים אפילו הודאה והכפירה בכל שהוא חייב³¹, ואפילו היו עשרה

²⁹ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ג

³¹ צ"ל דכך היה הלואה להחזיר לו בעין בעין אותו מחט שהלוהו, דאי יהויר לו מעות תו אולא חשיבתא, וליכא למימר דאיירי בפקדון, עדיין קשה בממ"נ אם הוא בעין הו"ל הילך, ואם נפחתה בפשיעה א"כ הדר חייב מעות ואין כאן דבר חשוב. ודוחק לומר דאזלינן בתר נתינה ולא בתר תביעה. אורים ה, ועיין קצוה"ח שם שהקשה וקשה אם הוא בעין הו"ל הילך וכמבואר בסעיף כ"ד דפקדון כל היכא דאיתא ברשותא דמאריה איתיה, ואי ליתיה בעינא וכגון שנאבד ומחויב לשלומי א"כ תו לא הוי שוה פרוטה דהא א"צ להחזיר רק דמים ולא הכלי ואין נזקקין לפחות משהו פרוטה. ודוחק לומר דמיירי מהלואת מחטין ולא מפקדון, דלישנא דקרא (שמות כב, ו) כי יתן איש אל רעהו כלים לשמור משמע פקדון, וכיון דנאבד ואינו צריך לשלם אלא דמים היאך הוי הודאה כיון דהדמים הוא פחות משהו פרוטה. ולכן נראה דאם גזל כלי שהוא פחות משהו פרוטה ונאבד דהב"ד נזקקין על הדמים אפילו בפחות משהו פרוטה, וא"כ כי היכי דאמרינן בגזל שוה פרוטה והוולא על פחות משהו פרוטה דצריך להחזיר בעינא או דמים משום דצריך לקיים והשיב את הגזילה, הוא הדין הכא נמי בכלי כיון דאית ביה דין שוה פרוטה כשהיא בעיניה צריך נמי להחזיר דמים אף על גב דלית ביה שוה פרוטה השתא בדמים כדי להשיב את הגזילה. אמנם בשומרינן אכתי צ"ע דנראה כיון דלא אשתעבד נכסי שומר אלא משעת פשיעה א"כ מטעם זה לא נתחייב בדמים וצ"ע. עיי"ש עוד. ובנתיחה"מ ב כתב הנה לפי מה שכתבתי לעיל בסימן פ"ז [סק"א] [בשם הרמב"ן פרק שור שנגח [ב"ק] דף ל"ו [ע"ב], במלחמות שם י"ח ע"א מדפי הרי"ף] עיין שם] דבגזילה לא הוי הילך כשעומדת בביתו משום דלאו ברשותו דמרא קאי, א"כ משכחת לה כששלח יד בפקדון דהוי בגזילה ולא הוי הילך. ועוד נראה, דכי היכי דמיטע רחמנא קרקעות משבועה, ומבואר בסימן צ"ה [סעיף ו'] דאפילו חפר בה בורות שיחין ומערות דלא הוי ההודאה רק במעות מ"מ פטור כיון דהמעות נצמח מקרקעות, הכי נמי כשריבה רחמנא כלים לפחות משהו פרוטה, אפילו כי נאבדה וההודאה במעות חייב, כיון דנצמח מכלים. ועוד, כיון דאם ימצא הכלי הרי הוא של המפקיד, מיקרי ההודאה בכלי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

מחטיין בפרוטה³², תבעו שנים והודה לו באחת מהם, חייב³³. וי"א³⁴ שצריך שיהא בכל אחד לפחות שוה פרוטה, דבפחות מזה לא מחשב ממון וצריך שיהיה הכלי שהודה או שכפר על כל פנים שוה פרוטה³⁵.

ה. ומשביעין אותו שבועת היסת

כבר התבאר במסכת ב"מ דף ג. ודרף ה. שכופר³⁶ בכל ואין עד אחד מכחישו לא חייבתו התורה שבועה בין במלוה בין בפקדון³⁷, ומכל מקום חז"ל חשו לרשיעי המצויים בכל דור ולא ינשי דלא מעלי, והסיתו הדיינים להשביע כל הנתבעים הכופרים בכל, והיא שקראוה "שבועת היסת" על שם הסתתם שהסיתו הדיינים להשביע הנתבע הכופר בכל.

ט. הכופר במלוה כשר לעדות בפקדון פסול לעדות

עוד התבאר שם דף ד. דף ה. שאם תבע המפקיד פקדונו וכפר בו השומר³⁸, נעשה עליו כגזלן³⁹ וחייב אפילו באונסין. ולפיכך⁴⁰, הרי הוא חשוד על השבועה ואין משביעין אותו שום שבועה, שהתורה פסלתו בפסוק (שמות כג פסוק א) אֵל תִּשָּׂת יָדְךָ עִם רֵשָׁע וּגְוֹ. וזה רק שיש עדים שראו בידו הפקדון

³² דעת רב האי משפטי השבועות שער א' ח"א, ורמב"ם פ"ג מטוען ה"ה
³³ אם הכלי מורקא כלי שאין קונין בו בקנין סודר, לכו"ע לאו חשוב הוא להזיקו בו שבועה, כן משמע בר"ן (שם יט ב), ע"ש. אורים שם ד
³⁴ הרא"ש שבועות פ"ו סי' ד ובטור, בסמ"ע ה. וכן דעת הרמב"ן [שם ל"ט ע"ב ד"ה ה"ג], וכן כתבו התוספות בשבועות [ל"ט ע"ב ד"ה מה] ובקדושין דף י"א ע"ב [ד"ה והרי] בשם ר"י. ש"ך שם ב
³⁵ ש"ך ג
³⁶ שו"ע ונו"כ פו א
³⁷ כתב כן לאפוקי מדעת רש"י [ב"ק ק"ז ע"א] שכתב הטור בשמו בסעיף (ט') [י"י] דדוקא במלוה שעשה טובה עם הלוח הוא דפטור מן התורה בכופר הכל משום חזקה דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו שעשה עמו טובה בהלוואתו, משא"כ בפקדון דאין המפקיד עשה טובה עם הנפקד במה שהפקיד בידו, קמל"ן דאין חילוק, וכן דעת רוב הפוסקים וכמו שכתב הטור ע"ש. סמ"ע שם ה
³⁸ שו"ע ונו"כ רצד א, ואפילו לא נשבע, סמ"ע (שם סק"ב). ובהידושי רעק"א מסתפק כשהיתה עומדת באנש בשעת כפירה, ואין כאן מעשה קנין, אם מתחייב
³⁹ דפקדון לאו להוצאה ניתן שאסור לשלוח בו יד, ואם היה נאבד ממנו באותו פעם מה היה צריך לכפור אלא יטעון שאבדו ויפטר, אלא ודאי למיגוליה קא מכיזן בטענתו זו.
⁴⁰ שו"ע ונו"כ צב ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

בשעה שכפר, שאם לא ראוהו בידו בשעה שכפר אומרים אנו⁴¹ שלא לגזולו התכוין, אלא שכח להיבן הניחו ואשתמוטי קא משתמיט עד שיחפש וימצאנו.

אולם התובע לחבירו מלוה שהלוהו וכפר, אפילו נשבע⁴², אף על פי שמביא עדים להכחישו, אינו חשוד אממונא כל זמן שלא נשבע, שמכיון שמלוה להוצאה ניתנה אנו אשתמוטי קא משתמיט מיניה עד שיהיו לו מעות ולא לכפור ולגזולו התכוון.

י. מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך

פטור ... משביעין אותו שבועת היסת

כבר התבאר במס"כת ב"ב דף ו. ולעיל דף לח: שמענו בפני עדים⁴³ מנה לי בידך ואמר ליה הן, למחר אמר לו בפני בי"ד תנהו לי אמר לו נתתיו לך, נשבע היסת ונפטר.

אבל אם אמר לו למחר מעולם לא היו לך בידי והעידו עדים שהודה לו בפניהם הוחזק כפרן, שכבר הודה שהיה לו בידו והודאתו כמאה עדים דמי, אבל אם אמר ליה למחר אין לך בידי סתם לא הוחזק כפרן⁴⁴, שיכול לתקן דבריו ולומר אין לך בידי שאמרתי לך היינו לומר שפרעתי לך, והוא הדין נמי אם אמר איני חייב לך או שקר אתה דובר או שאומר איני יודע מה אתה אומר, בכולן יכול לתקן דבריו ויאמר כוונתי לומר שהחזרתים לך או שפרעתי לך ואין זה הוחזק כפרן.

⁴¹ דכלל טעם דין זה הוא דאחזוקי אינשי בחשודין לא מחזקינן כל זמן שנוכל לתרין עניניהם, משו"ה מלוה דלהוצאה ניתנה בידו, אף שעבר זמן, מ"מ כיון שברשות באה לידו להוציאה אמרינן לאשתמוטי מיניה קמכון עד דיהוי ליה מעות, משא"כ בפקדון דלאו להוצאה ניתן. ואפ"ה כשאין עדים שהיה בידו בשעה שכפר, ג"כ נוכל לטעון בעדו ולומר שמא בשעה שתבעו ממנו פקדונו לא ידע אנה הניחו או שנתגלגל ממקומו, וירא שישביענו שבועת השומרים שהיא שבועת התורה, ומשו"ה עלתה על דעתו לכפור ולומר לא הפקדתני שאז פטור משבועה דאורייתא עד שימצאנו ויחזירנו לידו, וק"ל. סמ"ע שם יב

⁴² עיין קצוה"ח שם ד האריך האם הוא משום אישתמוטי או שמא חייב לו ממקום אחר.

⁴³ שו"ע ונו"כ ע"י

⁴⁴ סמ"ע כו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

אף במקום שהודה בהודאה גמורה שאינו יכול לטעון משטה, אם טוען פרעתי אחר ההודאה נשבע היסת ונפטר⁴⁵, אבל אם טוען להד"ם שלא הייתי חייב לך מעולם אינו נאמן.

⁴⁵ שו"ע סימן פא סעיף ו וסימן עט סעיף י, וביאר הסמ"ע דהוי כשאר מלוה ע"פ עדים שיכול לומר פרעתי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

